

ELŐADÓ-MŰVÉSZETI SZERVEZETEK

Az *Infojegyzet* a [T/15367.](#) számon benyújtott törvényjavaslathoz készült. Az összeállítás ismerteti a kultúra, ezen belül az előadó-művészet területeit, bemutatja a szervezetek minősítését, a finanszírozás alapjait és kitér a vezetői kinevezés feltételeire.

A kultúra és a kreativitás nehezen megfogható fogalmak, a nemzetközi és a hazai szakirodalomban nincs egységesen elfogadott definíció. Az [UNESCO](#), az ENSZ Tudományos és Kulturális Szervezete 2009-ben alakította ki a kulturális ágazathoz tartozó tevékenységek csoportjait. Az [Eurostat](#), az Európai Unió statisztikai hivatala saját kategóriákat alkalmaz, akárcsak a Központi Statisztikai Hivatal ([KSH](#)), amely tágabb értelemben vizsgálja a kultúra fogalmkörét ([Gombos, 2016](#)).

Mindhárom kulturális statisztikai rendszerben megtalálható az előadó-művészet, mint kategória. Az UNESCO hét tárgykört állított fel, az előadó-művészet és rendezvények fő kategóriában további három alkategória található: előadó-művészet; zene; fesztivál, vásár és ünnep ([UNESCO, 2009](#)). Az Európai Unió ESSnet-kultúra munkacsoportja tíz területet határozott meg az ágazaton belül, az előadó-művészet, mint fő kategória szerepel, ezen belül négy alkategória kapott hangsúlyt: zene; tánc; színművészet; kevert művészetek és más élő előadás ([ESSnet-culture, 2012](#)). Magyarországon a szerzői jogon alapuló megközelítésnek alakult ki hagyománya. A KSH kulturális besorolásában az előadó-művészeti tevékenység külön kategória (Gombos, 2015).

- Előadó-művészeti szervezetek típusai tevékenységük jellege szerint: színház, zenekar, énekar, balettegyüttes, táncegyüttes.
- Előadó-művészeti szervezetek típusai működésük szerint: független színház, produkciós színház, befogadó színház, szabadtéri színház, nemzetiségi színház.
- Előadó-művészeti szervezetek típusai művészeti tevékenységük sajátos jellege szerint: többtagozatos színház, bábszínház, gyermek- és ifjúsági színház, kamarazenekar, kamara-szimfonikus zenekar, szimfonikus zenekar, népi koncertzenekar, fúvószenekar, big band, kamarakórus.
- Nyilvántartásba vett előadó-művészeti szervezetek szervezeti formái: alapítvány, egyesület, kft., költségvetési szerv, közalapítvány, nonprofit gazdasági társaság.
- Nyilvántartásba vett előadó-művészeti szervezetek típusai a fenntartó szervezeti formája szerint: önkormányzat, minisztérium, nemzeti-és önkormányzat, zrt.
- A színházak szakmai szervezetei közül a legfontosabbak a Magyar Színházi Társaság és a Magyar Teátriumi Társaság.

KULTÚRA ÉS ELŐADÓ-MŰVÉSZET TERÜLETEI

Kultúra tíz területe
ESSnet-culture, 2012

Előadó-művészeti szervezetek területei a művészeti tevékenység jellege szerint
2008. évi XCIX. törvény

* audiovizuális művészet és multimédia

Képviselői Információs Szolgálat, 2017

Az előadó-művészet támogatását és a foglalkoztatás szabályait a [2008. évi XCIX. törvény \(Emtv.\)](#) foglalja össze. A törvény 44. §-a nevesíti az **előadó-művészeti szervezetek fogalmát**: "az önálló jogi személyiségű színház, balett- vagy táncgyűttes, szimfonikus zenekar, énekkar, kamara-szimfonikus zene-kar, kamara-zenekar, amely létesítő okirata szerinti céljaként, vagy alap-, illetve főtevékenységként előadó-művészeti színház-, tánc- vagy zeneművészeti tevékenységet lát el".

JOGI SZABÁLYOZÁS

Az Emtv. kiterjed az előadó-művészeti

- szervezetekre és szakmai érdekképviselői szervezetre;
- szervezetek fenntartóira;
- szervezetekkel munka- vagy közalkalmazotti jogviszonyban álló személyekre;
- szervezetek működésével kapcsolatos közigazgatási hatósági és szolgáltatási feladatokat ellátó szervezetre.

A törvény értelmében a szervezetek **művészeti tevékenysége nem korlátozható**.

A szervezetek **nyilvántartását** az erre kijelölt hatóság végzi. A nyilvántartást, valamint a hatósági és a szolgáltatási feladatokat 2016. december 31-ig a Nemzeti Kulturális Alap Igazgatóság Előadó-művészeti Irodája látta el. A [1312/2016. Kormányhatározattal](#) összefüggésben az Igazgatóság jogutódlással megszűnt, a feladatkör a **Pest Megyei Kormányhivatalhoz (PMKH)** került. A PMKH 2017. januári [nyilvántartásában](#) 492 regisztrált előadó-művészeti szervezet található.

A miniszter munkáját az **előadó-művészeti bizottságok** támogatják véleményezéssel, javaslattal, illetve döntés-előkészítéssel. Az Emtv. alapján három művészeti ág, a **színházművészet**, a **táncművészet** és a **zeneművészet** állíthat fel bizottságot. A tagokat a miniszter kéri fel a feladat ellátására. A [bizottsági tagok névsorát](#) a PMKH portálja közli.

Az előadó-művészet érdekegyeztetési fóruma a **Nemzeti Előadó-művészeti Érdekegyeztető Tanács (NEÉT)**. A 24 tagú tanács működését az Emtv. mellett a [428/2016. Kormányrendelet](#)

szabályozza, tagjait az alábbi szervezetek delegálják:

- **nyilvántartásba vett előadó-művészeti szervezetek - 11 fő** (4 fő színházművészet, 2 fő báb- és cirkuszművészet, 1 fő független színházművészet, 2 fő táncművészet, 2 fő zeneművészet);
- nyilvántartásba vett előadó-művészeti szakmai érdekképviselői szervezetek - **3 fő**;
- **Magyar Művészeti Akadémia - 1 fő**;
- **önkormányzatok - 4 fő** (2 fő megyei jogú városi önkormányzatok, 1 fő Budapest Főváros Önkormányzat, 1 fő országos nemzeti önkormányzatok);
- előadó-művészeti **felsőoktatási intézmények - 3 fő**;
- országosan reprezentatív **művészeti szak-szervezetek - 2 fő**.

A kultúráért felelős miniszter állandó meghívottként részt vesz a NEÉT ülésein, a határon túli magyar előadó-művészeti szervezetek és a bizottságok delegáltjai **tanácskozási joggal** rendelkeznek. A [NEÉT tagjainak névsora](#) és az [ülésekről készült emlékeztetők](#) a PMKH oldaláról érhető el. Az egyeztető fórum **véleményezi az előadó-művészeti szervezetek minősítésére** tett bizottsági javaslatokat.

ELŐADÓ-MŰVÉSZETI SZERVEZETEK MINŐSÍTÉSE

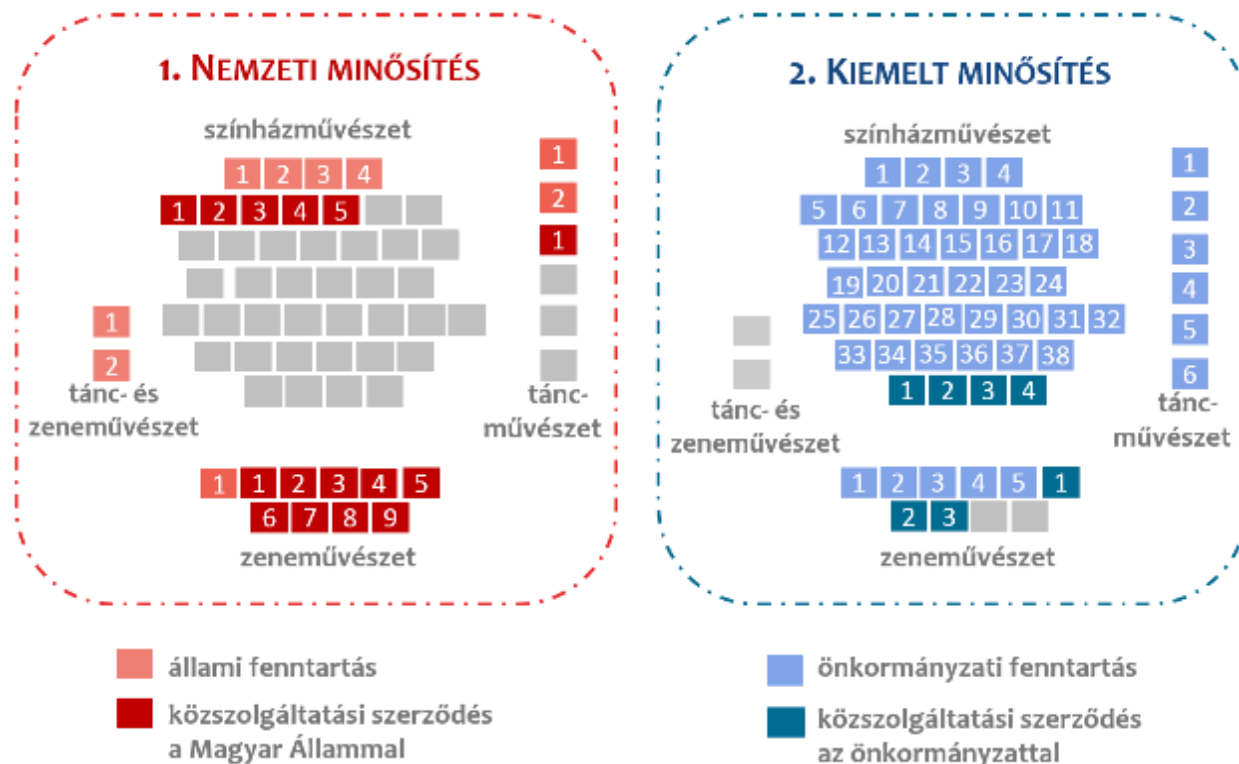
Az előadó-művészeti szervezetek minősítéséhez szükséges előírásokat az Emtv. és a [5/2012. EMMI rendelet](#) rögzíti. A szabályozás két főkategóriát állapít meg: a **nemzeti minősítést** és a **kiemelt minősítést**. A kategóriákon belül **négy művészeti ágat** különböztetnek meg (színházművészet, táncművészet, zeneművészet, tánc- és zeneművészet).

Nemzeti minősítés feltétele:

- **állami fenntartás vagy közszolgáltatási szerződés az állammal**;
- **vezetőjét a hatályos jogszabályoknak megfelelően bízzák meg**;
- **művészeti tevékenysége kiemelkedik**;

ELŐADÓ-MŰVÉSZETI SZERVEZETEK MINŐSÍTÉSE

- MINŐSÍTETT SZERVEZETEK MŰVÉSZETI ÁGAK SZERINT (DB) -

Képviselői Információs Szolgálat, 2017

Forrás: [5/2012. EMMI rendelet](#)

- jogviszonyban foglalkoztatott művészei legalább **70%-ban szakirányú felsőfokú végzettséggel** vagy meghatározott elismeréssel rendelkeznek – a 9 kivételeket a törvény nevesíti.

Kiemelt minősítés feltétele:

- helyi önkormányzat a fenntartó vagy közszolgáltatási szerződés a helyi önkormányzattal;
- vezetőjét a hatályos jogszabályoknak megfelelően bízzák meg;
- művészeti és kulturális szerepe indokolja az állami és az önkormányzati szerepvállalást;
- jogviszonyban foglalkoztatott művészei legalább **60%-ban szakirányú felsőfokú végzettséggel** vagy meghatározott elismeréssel rendelkeznek - a kivételeket a törvény nevesíti.

A szabályozás a **zenekarokkal szemben további elvárásokat** fogalmaz meg ([Emtv. 12.§, 428/2016. Kormányrendelet](#) 4. és 5. melléklet).

FINANSZÍROZÁS

A szervezetek a működésükhöz szükséges forrásokat az államháztartásból és azon kívül eső forrásokból biztosítják. **Az Emtv. megfogalmazza, hogy a támogatási gyakorlat során biztosítani kell az átláthatóságot.**

Az államháztartásból származó finanszírozás három szinten valósul meg: az állam vállalja, hogy a **központi költségvetés terhére:**

- **előadó-művészeti szervezeteket tart fenn;**
- **hozzájárul az önkormányzatok feladatellátásának finanszírozásához, erre a célra a 2017. évi [központi költségvetés](#) 11.630,6 millió forint keretösszeget irányzott elő; a támogatás feltétele érvényes közszolgáltatási szerződés vagy fenntartói megállapodás;**
- **pályázatokkal támogatja a szervezeteket,**

amelyek közül kiemelkednek a [Nemzeti Kulturális Alap által kiírt pályázatok](#) (kollegiumi és a miniszteri pályázatok).

Az állami és az önkormányzati támogatás a nemzeti és a kiemelt minősítéssel rendelkező szervezeteknek jár. Az állami pénzek elosztása a minősítéssel nem rendelkező szervezetek esetében pályázati úton zajlik. A támogatásért cserébe a **szervezetek feladatokat vesznek át az államtól** ([Ugrai, 2016](#)). 2017-ben 46, minősítéssel nem rendelkező szervezet pályázott támogatásra. Az igényelt összeg 2,81-szerese volt az elérhető 268,8 millió forintnak ([szinhaz.hu, 2017](#)).

A **felosztási szabályzat** rögzíti a minősített szervezeteknek nyújtott támogatás arányait. A NEÉT ülésein elhangzottak szerint előfordult, hogy szakmai alkalmasság ellenére a **kiemelt minősítés bővítése forráshiány miatt maradt el**, mivel az a rendelkezésre álló keretösszeg a továbbosztását jelentené (NEÉT ülés, [2016. 06. 22:2, 4](#); [2016. 11. 08:10](#)).

A társasági adó kérdését az [1996. évi LXXXI. törvény](#) (Tao. tv.) és a hozzá kapcsolódó

[440/2015. Kormányrendelet](#) rögzíti. A Tao. tv lehetővé teszi a **nyilvántartott szervezetek adókedvezményrel történő támogatását**. A támogatás mértéke nem haladhatja meg a jegybevételek 80 százalékát. A [2015. évre kiadott támogatási igazolások összege 22.150,6 millió forint](#) volt.

VEZETŐI KINEVEZÉS

A vezetői kinevezést az Emtv. 39. §-a szabályozza. A vezetői munkakör betöltéséhez a **munkáltatói jogkör gyakorlója pályázatot ír ki**, amelyet a [minisztérium a honlapján](#) tesz közzé. A **benyújtott pályázatok értékelésére szakmai bizottság áll fel, a végleges döntést a fenntartó hozza meg**.

A fenntartói megállapodásokban rögzítettek szerint a színházak profilja kevésbé különül el. **Az intézmények jellegét és arculatát a kinevezett igazgatók határozzák meg** ([Ugrai, 2016](#)).

Források:

- [2008. évi XCIX. törvény](#) az előadó-művészeti szervezetek támogatásáról és sajátos foglalkoztatási szabályairól
- [122/2011. Kormányrendelet](#) az egyes művészi és művészeti munkakörökről, valamint a betöltésükhöz szükséges képesítési és egyéb feltételek részletes szabályairól
- [428/2016. \(XII. 15.\) Kormányrendelet](#) az előadó-művészeti szervezetek támogatásának részletes szabályairól
- [5/2012. \(VI. 15.\) EMMI rendelet](#) a minősített előadó-művészeti szervezetek körének meghatározásáról
- Pest Megyei Kormányhivatal (PMKH) Oktatási és Kulturális Osztály [honlapja](#)
- [The 2009 UNESCO Framework for Cultural Statistics](#). UNESCO, 2009.
- [A 2017-re megítélt központi költségvetési támogatásokról](#). In.: Zene-kar. XXIV/1. szám, pp.: 32-34.
- ESSnet-CULTURE: [European Statistical System Network on Culture](#). Final Report. Luxembourg, 2012.
- Gombos Szandra: A kultúra városimázs-befolyásoló hatásának vizsgálata. Doktori ért. tézisei. Győr, 2015.
- Gombos Szandra: [A kulturális szolgáltatások kínálata közötti különbségek a magyarországi tízezer fő feletti városokban](#). KSH, 2016.
- [Indoklás a Színház I. kategória döntési előterjesztéséhez, 2017](#)
- A [NEÉT üléseiről készült emlékeztetők](#)